

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/69/2018
Identifikačné číslo spisu:	1317214701
Dátum vydania rozhodnutia:	21.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1317214701.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú X., narodenú X. marca XXXX, bývajúcú u matky, zastúpenú opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, dieťa matky F., bývajúcej v B. a otca F., bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. Evou Solčanovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Sládkovičova 1, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 38 P 528/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. októbra 2017 sp. zn. 11 CoP 321/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. mája 2016 č. k. 38 P 528/2014: a/ s účinnosťou od 1. augusta 2014 zvýšil výživné platené otcom na sumu 250,- eur mesačne, b/ dlžné výživné za obdobie od 1. augusta 2014 do 26. mája 2016 vo výške 3 300,- eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach 100,- eur spolu s bežným výživným pod hrozbou straty výhody splátok, c/ do zaplateného výživného otcovi započítal čiastku 2 200,- eur, d/ vo zvyšku návrh matky zamietol, e/ týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Nitra sp. zn. 15 C 8/2008 z 29. apríla 2008 v časti určenia výživného na maloletú, f/ žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Pri rozhodovaní o výživnom vychádzal z porovnania pomerov a okolností zistených pri ostatnej úprave práv a povinností rodičov k maloletej (rozsudkom Okresného súdu Nitra z 29. apríla 2008 č. k. 15 C 8/2008-83) s pomermi a okolnosťami v čase nového rozhodovania. Na zreteli mal tak zmeny pomerov na strane dieťaťa, ako aj na strane rodičov. S prihliadnutím na podstatnú zmenu odôvodnených potrieb maloletej zvýšil pôvodne stanovené výživné zo 100,- eur mesačne na 250,- eur. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. októbra 2017 sp. zn. 11 CoP 321/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (o výživnom,) podľa § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) potvrdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so

skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, na ktoré v podrobnostiach odkázal (§ 387 ods. 2 C.s.p.).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie v časti, v ktorej bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v časti zvýšenia výživného. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ C.s.p. namietajúc porušenie práva na spravodlivý proces, ku ktorému podľa jeho názoru došlo tým, že odvolací súd nezohľadnil jeho dôkazy a vyjadrenia, ktoré predkladal v odvolacom konaní. Namietal tiež, že rozsudok odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnený. Odvolací súd dôvody prvoinštančného rozsudku nijako významne nedoplnil a nevyvrátil jeho odvolacie tvrdenia; odvolací súd tým - podľa názoru dovolateľa - nerešpektoval závery vyjadrené Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze sp. zn. IV. ÚS 115/2003, II. ÚS 6/2003 a III. ÚS 209/2004. Rozhodnutím odvolacieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu ako aj právo na spravodlivé súdne konanie. V súvislosti so zvýšením výživného poukázal na to, že odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením otca, že maloletá je vo veku 14 rokov samostatná a vie sa o seba postarať a zároveň uviedol, že aj keby na uvedenú skutočnosť prihliadol, nemožno ju vyhodnotiť tak, že má vplyv na výšku vyživovacej povinnosti. Konanie odvolacieho súdu je v dôsledku toho nezrozumiteľné. Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal rozhodnutie súdu prvej inštancie i rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť a návrh zamietnuť, resp. v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolateľ zároveň podal návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 C.s.p.

4. Matka maloletej sa k dovolaniu otca nevyjadрила.

5. Opatrovník maloletej vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie o dovolaní ponecháva na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku („ďalej len C.m.p.“). Vzájomný vzťah medzi C.m.p. a C.s.p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C.m.p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak. C.m.p. v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C.s.p.

9. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán,

ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

11. Nadalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (viď rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p.

13. Otec v danom prípade vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

13.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca účastníkovi realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

13.4. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

14. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie otca, ktorá sa týka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, prípadne jeho nepresvedčivosti či nepreskúmateľnosti, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj

ústavný súd (viď I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

14.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

14.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

14.3. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zvýšenia výživného ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa otec domáhal, čo sledovala matka, čo odporúčal procesný opatrovník maloletej, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu otca. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

15. Dovolateľ zastáva názor, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ C.s.p. došlo tiež prehliadnutím dôkazov vykonaných na jeho návrh a nevyhodnotením (nesprávnym vyhodnotením) dôkazov navrhnutých otcom, ktoré preukazujú zhoršenie jeho finančnej situácie. V dôsledku týchto procesných nesprávností dospeli súdy k nesprávnym právnym záverom.

15.1. Predmetná argumentácia sa sčasti týka správnosti postupu súdov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Najvyšší súd ale už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka a zakladajúcim prípustnosť dovolania nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani podľa novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

15.2. Uvedená argumentácia otca sčasti tiež spochybňuje správnosť právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľ namieta, že súdy pri rozhodovaní nezohľadnili jeho majetkové pomery a nevenovali pozornosť kritériám určujúcim výšku výživného na maloleté dieťa, treba jeho námietky z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci), ale za námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právných záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď

R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

16. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade zmätočnosti namietanej otcom; prípustnosť jeho dovolania preto z § 420 písm. f/ C.s.p. nevyplýva.

17. Najvyšší súd procesne neprípustné dovolanie otca odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.